

VERENIGING „OUD VORDEN” te Vorden

„VORDENSE KRONYCK”

Uitgave van de vereniging „Oud Vorden”, opgericht 30 maart 1981.

Achtste jaargang, no. 1, december 1990.

Oplage 250 exemplaren.

Secretariaat: Mevr. F. v. Druten-Vrieze, Ruurloseweg 61, Vorden.
Tel. 05752-2260.

Bankrelatie: Bondsspaarbank rek.nr. 92.31.08.394
t.n.v. Vereniging „Oud Vorden”.

Ten geleide

Copy voor een eigen blad is bij elke vereniging moeilijk bij elkaar te krijgen. Voor een vereniging als de onze, waar voor elke publicatie toch nogal wat naslag- of onderzoekswerk moet worden verricht, geldt dat nog in meerdere mate. Dat het ook deze keer toch nog weer gelukt is om een behoorlijk aantal pagina's bij elkaar te krijgen stemt tot voldoening. Toch zou het prettig zijn als meer leden van onze vereniging copy in enigerlei vorm zouden aandragen. Buiten de archieven blijken soms nog heel veel voor publikatie geschikte brieven of stukken uit een nabij of ver verleden in particuliere handen. Voor uw medewerking in deze bij voorbaat dank. Veel typewerk voor deze uitgave werd verricht door Mevr. F. v. Druten-Vrieze terwijl de copy werd verzorgd door

J. v.d. Broek
H. C. Kettelerij
H.G. Wullink

Verenigingsnieuws

De jaarlijkse excursie-reis vond dit jaar op de woensdagmiddag 16 mei plaats. Het reisdoel was een bezoek aan onze oosterburen, te beginnen bij Schloss Anholt. Deze waterburcht, een van de vele in Westfalen, is eigendom van de familie zu Salm-Salm en is nu ingericht als museum. D.m.v. een rondleiding met uitleg kregen de leden een duidelijk inzicht in de waardevolle verzameling meubelen, tapijten, glaswerk en porselein. Aparte vermelding verdient wel het grote aantal schilderijen, waaronder veel Vlaamse en Hollandse meesterstukken, dat hier te bewonderen valt. Na dit eerste leerzame onderdeel van de reis volgde een bezoek aan Emmerik waar in een gezellig restaurant aan de Rijnkade de koffie met koek al klaar stond. Iedereen kreeg vervolgens de gelegenheid zich op zijn eigen manier te vermaken. Mogelijkheden waren er genoeg, zoals de Rijnpromenade, waar het leuk scheepjes (en mensen) kijken was of de binnenstad met zijn vele winkels met een bezoek vereren. Tot slot van de reis, door de heer L. Schoolderman weer voortreffelijk georganiseerd, volgde nog een gezellige koffietafel in "t Heuveltje" te Beek.

Nieuw was voor de vereniging "Oud Vorden" de deelname aan de "Floralia" in het Dorpscentrum, daartoe uitgenodigd door het bestuur van de Floralia. De moeilijkheid van een dergelijke deelname is vaak: wat doe je en hoe? Door de standruimte aan te kleden met niet alledaagse gebruiksvoorwerpen uit een verleden tijd en een prijsvraag waarbij de bezoekers hun kennis van het dialect konden testen, werd de deelname een succes. Een zestal nieuwe leden konden worden genoteerd, terwijl aan de prijsvraag door ongeveer 300 personen werd meegedaan. De heren H. Groot Bramel, J. v. Druten en G. Vreeman verdienen extra veel dank voor de wijze waarop zij het bestuur bij de voorbereiding en tijdens de tentoonstelling hebben geholpen.

Onze eerste avond van het winterseizoen 1990/1991 op dinsdag 25 sept. j.l. was een groot succes. Met een heel goede diaserie en een uitstekende voordracht gaf de heer P. Borman ons een inzicht in de archeologie van Oost-Gelderland. De heer Borman deed dit op een zodanige manier dat dit, toch op het eerste gezicht droge onderwerp, voor iedereen begrijpelijk werd en de interesse van velen wekte. Een avond waar iedereen vol lof over was. Helaas is het niet mogelijk om in dezelfde positieve zin over de tweede avond, maandag 22 oktober j.l., te schrijven. De heer Dubbe, die het onderwerp "Huisraad in de Middeleeuwen" behandelde, zal best heel goed thuis zijn geweest in deze materie, maar wist dit in het geheel niet op zijn gehoor over te brengen.

Althans niet op een manier dat iedereen met open mond zat te luisteren. Mis-

schien kan de heer Dubbe proberen herhalingen in de serie te vermijden en vooral trachten de stof perfect te beheersen.

Gelukkig heeft onze vereniging wat de avonden betreft meer mee-dan tegenvallers. Dhr. Aartsen en Dhr. ter Wehme brachten op maandag 12 november j.l. een dia-lezing over de "Berkel", waar iedereen met plezier en genoeg naar heeft geluisterd en gekeken. Ondanks het vrij grote aantal dia's (van een heel goede kwaliteit) wisten de beide heren de aanwezigen tot het laatst toe te boeien en dat is niet iedere spreker gegeven. Kortom, een avond zoals men zich alle zou wensen.

Boerderij 't Obbekinck in de buerschap Delden.

Zoals bekend mag worden verondersteld bezaten kloosters, kerken en abdijen in vroeger tijd vele goederen, zowel roerende als onroerende. Van de "keizervrije abdy St-Salvador in Prüm (Noord-Eifel) is bekend dat ze vele eigendommen in Gelderland had. Dit blijkt o.a. uit een lijst samengesteld door de gewezen abt Caesarius als monnik in Heisterbach in 1222. De kerken van Arnhem en Voorst waren z.g. "grondheerlijke" eigen kerken van de abdy met een gemeenschappelijke rentmeester. Tot de lijst van keurmedige goederen van de hof te Voorst behoorde in het kerspel Vorden in de buerschap Delden: "Dat guett, geheidt Obbekinck, gelegen in den kerspel Vorden, in die buerschap van Delden mit bosch, mit broick, mit hoch mit leegh landt ende mit allen sijnen thobehoren, niet daervan uithgescheiden". Het zal duidelijk zijn dat hier bedoeld wordt de boerderij van "Obbink" aan de Hilverinkweg, thans bewoond door de fam. Rossel. Als oudste vermelding is bekend 13 november 1472, dan bezwaart Arnt Obbekynck het tot het goed behorende Obbekynckslach met 50 rijnguldens ten behoeve van Mariken, zijns vrouws zuster. De eerste vermelding is dus 1472. Daarmee is 't Obbekinck niet de vroegst bekende, bekijken we het volgende lijstje dan blijkt dat 't Hamminck al in 1356 genoemd wordt. Wat overigens niets over de ouderdom zegt, eerdere akten kunnen n.l. verloren zijn gegaan of er is voordien niets opgeschreven.

Thelden-Dellen 996
to Blomendaill 1494
Alrekamph 1494
't Buerle 1494
Fruessinck 1488
Hamminck 1366
Hasseckinck 1382
Hiddinck 1382

Hilverdynck 1494
Langkamph 1494
Rythues 1494
Venhorst 1378
Veenhorstynck 1494
Wacherlynck 1494
Woningh 1378

Vervolgens worden als bewoners van 't Obbekinck genoemd:

Henrick Obbekinck (1490). Arnt Obbekinck na de dood van zijn vader Henrick (11-11-1511). Dan volgt weer een Henrick Obbekinck (4-10-1571). Aornt heeft er dus 60 jaar geboerd. Schijnbaar was de laatste Henrick kinderloos want nu komt er een neef: Volcker Visscher, 7-6-1582. Na opdracht door laatstgenoemde wordt vervolgens een week later Daem Weeninck de bezitter 15-6-1582. Als het geheel in 1620 overgaat op Gadert Weeninck wordt het als volgt omschreven: "Het alinge erff ende goet, genant Obbecinck met allen parcellen van huys, hof ende bongart, item bouw-ende weilanden, hiertoe behoerende te weeten: den Grooten camp tegen den huysse gelegen, groot omtrent elff molder geseyes, den Middelcamp daarop vier stukken seylants aen malcanderen gelegen sijn, groot tsaemen ongefehr soeven molder geseyes, nog een perceel weylants genant Obbekincks mathe, groot soeven koyenweidens ende dan noch Obbekinck slach, oock omtrent soeven koyenweidens groot".

Door sterfgeval en hertrouwen worden vervolgens diverse personen in verband met het geheel of gedeelten van het goed genoemd zoals:

Goossen Eelmerink	1627	} elk voor 1/3
Thomas Weeningh	1637	
Bartholdus Goltsmit, predikant te Vorden	1655	
Bearnt Weeninck in 1646 voor 't geheel		
Jan Wentholt	1647	} 2/3
Johan Weeninck	1655	
Mechtelt Gerrits	1655	1/3 (weduwe van B. Weeninck)
Helena Wentholt, na de dood van haar moeder M. Gerrits	1661.	
Anna Weeninck na de dood van vader Johan met	2/3	1668.
Albert Lulofs.		
Jan Haeck, burger van Zutphen,	1688.	

Op 23 mei/2 juni 1690 worden de delen van de keurmedigheid ontslagen.

Bron: De keurmedige-thijs en leengoederen der St. Salvador abdij te Prüm. Goude Quint Arnhem.

Mens en land in de middeleeuwen, B.H. Slicher van Bath, Gijsbers en van Loon, Arnhem.

De Kroezeboom in Vorden

Zo was het vroeger!

Van oudsher zijn eiken in onze streken al bijzondere bomen geweest. De Germanen beschouwden ze als heilige bomen en op vele plaatsen in ons land heeft de benaming "Wodanseik" een bekende klank. Zij hielden hun bijeenkomsten onder de bladeren en takken van zo'n eik en er werd ook recht gesproken. Later, toen de bevolking tot het Christendom was overgegaan, bleven de afzonderlijk staande eiken hun mystieke betekenis houden. Een aantal van die bomen kreeg de naam "Kroezeboom". Die naam is, volgens de overlevering, ontleend aan de "kroezige" (=krullige) vorm van de kruin. Sommigen zien er echter een afleiding in van het woord "kruisboom"; ze

stonden vaak bij een kruispunt van wegen. Bij zo'n boom werden ook de zogenaamde "hagelpreken" gehouden, waarbij de hulp van God werd ingeroepen om voor de hagelbuien gespaard te blijven. Als er een begrafenisstoet langs kwam werd er vaak halt gehouden als een soort eerbetoon. Soms werden dan strobosjes op de zijwegen gelegd. Dat gebeurde in een kruisvorm, omdat daarmee de boze geesten konden worden tegen gehouden. In hoeverre de Kroezeboom in Vorden betrokken is geweest bij al deze gebruiken, is niet bekend. De boom stond aan de Zutphenseweg bij de kruising met de Zwarte weg en de Boonkstraat. De Zwarte weg is later wat verlegd en heette toen Berend van Hackfortweg; na een verdere verandering heet het eerste stukje weg nu Dokter C. Lulofsweg en slaat dan af naar Hoetinkhof. De Boonkstraat heet nu de Boonk. De boom schijnt vroeger wel als "Lui-bosje" te hebben dienst gedaan. Als een begrafenisstoet de boom passeerde, begon het klokluiden. Ook aan andere invalswegen stonden deze lui-bosjes; aan de Ruurloseweg was dat bij de tegenwoordige afslag van de Enkweg.

De Kroezeboom geveld

Hoe oud de Kroezeboom in Vorden was, is niet bekend. Oud was hij zeker en toen in de jaren '60 bleek dat de boom slecht was, moest hij verdwijnen. Boomchirurgie kende men toen nog niet of nauwelijks; anders zou zeker een poging tot behoud zijn gedaan. Toen de boom geveld was, bleek wel dat het niet helemaal ten onrechte was gebeurd: de stam was vergaan en hol van binnen. De gemeente heeft gelukkig op de oude plaats weer een jonge eik ingepoot en bij voldoende geduld zal ons nageslacht weer kunnen genieten van een grote boom op deze historische plaats.

De nieuwe Kroezeboom (links) Anno 1989

Twistende predikant en koster

*'Ai ziet! hoe goed, hoe lieflijk is dat zonen
van 't zelfde huis als broeders samen wonen'.*

't Bovenstaande kon in het tweede decennium van de zeventiende eeuw bepaald niet gezegd worden van de Vordense predikant Bernhardus Holl en zijn koster.

Blijkens 'getuychenisse' door ingezetenen was het namelijk met *'de herten dezer beijden aan wedersijden zoo gestelt, dat geen vrede noch ruste tot Vorden wel zijn off blijven can, zoo lange zij te samen bij malcanderen blijven'*.

De meeste schuld schijnt wel bij de koster gelegen te hebben, althans van hem staat in 1616 genotuleerd, dat *'hij de classis nimmer heeft connen welgevallen van wegen zijnes onordentelijcken levens, handels ende wandels'*.

Op grond hiervan besluit zij op 18 juni van gemeld jaar hem *'tot besten der kercken van Vorden'* ontslag uit zijn betrekking te verlenen.

Helemaal zonder schuld schijnt echter ook de predikant niet te zijn geweest, aangezien de classis hem *'ernstelijc vermaent sich aller dingen zich altijd zoo te gedragen, dat ooc de alderminste clachte over hem voortaan niet en werde gehoort, opdat men niet genoodsaeckt en worde met hem te procederen als nu met den custer wordt geprocedeert'*.

(Bron: Bijdragen en Mededelingen Gelre, 1959)

Uit de archieven van de boerderij 'Ni'je Kamp', Wildenborch

Alhoewel deze boerderij in de Wildenborch, bewoond door de fam. Leunk, juist op Lochems grondgebied ligt, vonden we de aanwezige gegevens toch interessant genoeg om hier te publiceren, temeer omdat enkele stukken van hoge ouderdom zijn.

Het was in de vorige eeuw nog gebruikelijk dat ambachtslieden slechts een maal per jaar een rekening van de door hen verrichte diensten en geleverde goederen uitschreven. Zo ook J. F. van Ark als smid over het jaar 1900. Schijnbaar was er vorig jaar wat vergeten want de rekening begint met een bedrag van f 1,50 voor een geleverde graafschop in maart 1899.

Uit een totaal van ongeveer 40 posten halen we er hier enkele uit.

Jan.	23	paard beslagen en 3 stompe schroeven	f 0,33
		(schroeven i.v.m. gladheid op de weg)	
Feb.	22	2 stompe schroeven	- 0,12
Mrt.	5	paard beslagen	- 0,30
		2 stompe schroeven	- 0,12
Apr.	10	ijzer onder een paard	- 0,10
Apr.	26	een tand aan een greep	- 0,15
Juni	16	1 rol vlechtw. 2 voets	- 3,50
		11½ pond rikdraad	- 1,41
		40 rikrammen	- 0,12½
Juli	14	een hooivork gerep.	- 0,12½
Sept.	4	2 pond weidedraad à 20 ct per pond	- 0,40
Dec.	7	langwagen gerep.	- 0,15
	17	pijp op de fornuisplot en een plaat	- 0,25
	31	naaimachine gerep.	- 0,35
		Het totaal vermeldt	f 41,50
		Pacht Nijenkamp verschenen 1 nov.	- 4,25
		1 stukje op Grotenhuis	- 0,75
			<hr/>
			f 46,50
		Ontvangen 19 halve dgn 4,35 + 2 jonge hanen 0,80	- 5,15
			<hr/>
			f 41,35

Verrekend 7 feb. 1901

P.S. Het betalen in natura, in dit geval 19 halve dagen werk en een tweetal hanen, was in die tijd en ook later nog hier algemeen gebruikelijk, vooral in de landbouw.

Vervolgens een rekening uit het jaar 1834 van veearts M. Dijkman uit Leesten:

15 Juli	visite bij een koe	f 0,60
16 Juli	geneesmiddel	- 0,50
21 Juli	een visite	- 0,60
22 Juli	geneesmiddelen	- 0,60
29 Juli	geneesmiddelen	- 0,60
4 Sept.	geneesmiddelen	- 0,60
		<u>f 3,50</u>

Enkele van de archief van de 'Ni'je Kamp' hebben betrekking op Jan Blokhuis, zoon van Jacob Blokhuis en Aaltjen Wannings, geb. 23-2-1782 te Lochem.

Deze gegevens staan vermeld in een zakboekje, dat volgens een besluit van 15 september 1811, uitgevaardigd door de prefect van het Departement van den Boven-IJssel, iedere ambachtsman werkende in hoedanigheid van gezelschap of maat, bij zich diende te hebben. Dit zakboekje bevat een duidelijk signalement van de houder. Zo is Jan een meter en 744 m/m lang, blond haar, gerimpeld voorhoofd, ovaal gezicht en spitse kin, terwijl als bijzonder kenteken wordt vermeld: 'geschonden aan de kinderpokken'. Jan was in die tijd timmermansgezel en werkte bij Visschers in Barneveld waarheen hij op 1 mei 1809 vertrokken was.

De naam Blokhuis komen we ook weer tegen bij een stuk dat betrekking heeft op de markeverdeling. Het volgt hier in zijn geheel:

'Verklaar ik ondergetekende, Markenschrijver der Mark van Vorden, van Jacob Blokhuis ontvangen te hebben de som van negen en zeventig guldens en dertig centen, voor eenen hoek heidegrond tegen deszelfs grond door hem aangegraven en kadastraal bekend in Sectie B no. 53 en voor eenen grootte van een bunder dertien roeden dertig ellen, aan gezegden Blokhuis afgestaan blijkens een besluit van HH Markenrichteren en Gecommitteerden der Mark van Vorden den 19 Mei 1838 tegen 10 cent de oude roede.

Vorden, den 15 Januari 1800 vier en veertig,

*Namens HH Markenrichteren,
De Markenschrijver voornoemd,
J. H. Gallee.'*

Het volgende stuk uit 1808 is alleen al lezenswaardig door de lange zin:

*Extract uit het protocol van Opdragten,
Vetenissen en andere Acten van Kentenissen
des Nederkwartiers van Zutphen.*

*den 24 October 1808
des avonds om 6 Uuren
Voor B. F. W. van Westerholt, Officier*

*Keurnoten: G. J. Muller
J. Wansink.*

Compareerden, Jan Mellink en deszelfs Ehevrouw Berendina Gallee, marito tutore, dewelke verklaarden in een stedenvasten en onwedderoepelijken Erfkoop, eeuwig en erfelijk gedurende te hebben verkogt, en na opgevolgde voldoening der Kooppenningen, ter Somma van driehonderd Guldens, al nu te cederen, te transporteren, op en over te dragen, zulks doende bij dezen, aan en ten erfelijken behoefte van Garrit Blokhuis deszelfs Ehevrouw Hendrica Bouwmeester en Erven, een weidjen den Ganzenhals genaamd, bij de Schutterij in de Buurschap Mossel, onder Vorden, tusschen de Weiden van Schutterij, van de Prins en van 't Knoef, kennelijk gelegen, met regt en gerechtigheid, Lusten en Lasten, voorvrij en met geen verponding of andere reelee lasten tot hier toe bezwaard, alles ingevolge en op den voet des Koopbriefs van den 26 Julij 1808, daar bij breder vermeld, q.r.

Belovende de Transporten dezen Koop en overdragt te zullen staan wagten en waren, Jaar en dag als Erfkoops regt is, daar op stipulerende S.A.L.

pro vero extractum,

B. Wiltink Landschrijver.

Herinneringen aan de verharding van de Lindeseweg

In een van de eerste jaargangen van de "Kronyck" heb ik geschreven over mijn schooltijd, in hoofdzaak over de lange, maar vooral buitengewoon slechte weg, die we naar school moesten afleggen. In het bijzonder in de winterdag kwamen we vaker met natte dan met droge voeten thuis of op school. In 1926, ik was toen negen jaar oud, hoorden we dat we een grintweg kregen. Nou, dat was wat! Maar voor het zover was moest er eerst nog heel wat gebeuren. Op een gegeven moment werden er rails en kipkarretjes aangevoerd, nodig voor het vervoer van het verhardingsmateriaal. Ook kwam er een grote groep arbeiders uit Drenthe. Hoe ze kwamen weet ik niet, wel dat ze een fiets bij zich hadden. Ze werden ondergebracht in de schuur bij Groot Jebbink op "'t Jimmink" en in een timmerschuur bij Haneveld. Het werk kon toen een aanvang nemen. Eerst een stuk weg uitzetten en met de schop uitgraven, daarna werd de basaltsteen ingebracht. Deze basalt was ondertussen met de tram aangevoerd tot aan "'t Wissel" aan de Hengeloseweg. Toen is ook het stukje verbindingsweg tussen de Hengeloseweg en de Lindeseweg verhard (nu Veldslagweg geheten). Bij de verharding werd eerst een laag grote basaltkeien ingelegd met ruimte er tussen. Dan kwam de stoomwals erover. Wat een monster in onze kinderogen! Zoiets hadden we nog nooit gezien. Dan werd er een tweede laag opgebracht, iets kleiner formaat, daarna een laagje fijne basalt, alles ingewaterd en vervolgens een laagje grint om de gaatjes te vullen. Er was toen een gezegde werkelijkheid: "Wij wont now an de grinte". Zo kreeg de hele weg een beurt tot iets voorbij de molen van Wonnink, om precies te zijn 3,6 km. Langs de gereedgekomen weg stond elke 100 meter een betonnen paal. Wij probeerden wie het eerst bij de volgende paal was. Hoe lang het werk precies heeft geduurd herinner ik me niet meer maar ingang van 1 januari 1927 werd de heer H. Kettelarij (de vader van de schrijver dezes) benoemd tot wegwerker aan de Lindeseweg voor 3 dagen per week met 1 jaar proeftijd. De bij het ambt behorende pet maakte hem zodanig herkenbaar. De vaste aanstelling kreeg hij op 1 januari 1928 en hij bleef als wegwerker voor een goede begaanbaarheid zorgen tot hij met pensioen ging in 1954. Het werk aan de weg bestond in hoofdzaak uit het schoonhouden (paardemest) en het bijwerken van de kanten. Bovendien moesten er houten blokken op de weg gelegd worden om spoorvorming te voorkomen. Twee dagen op de linker kant ('s morgens leggen, 's avonds weghalen) dan weer twee dagen rechts. Die blokken waren doorgezaagde en gekloofde tram-bielzen. Op die manier voorkwam men de spoorvorming door de met ijzer beslagen wielen van de boerenkarren en wagens. Toen de officiële opening plaatsvond (datum onbekend) heeft het Gemeentebestuur het traject lopend afgelegd met de fiets aan de hand (schijnbaar om te kijken of het werk goed

gebeurd was). Opmerkelijk was de houding van de heer van de Wall-Bake ten aanzien van de verharding van de Lindeseweg. Hij was namelijk een fel tegen-

Even pauze voor de wegwerkers Antink, Hassink en Kettelerij

stander en heeft al het mogelijke gedaan om de verharding te voorkomen. Op de middag van de opening, toen het Gemeentebestuur langs "de Kiefskamp" kwam, had hij een emmer water met een kroes aan de weg gezet, zodat ze met

water hun dorst lessen konden. Een kleine protestdemonstratie zou je het kunnen noemen. Het gemeentebestuur maakte hier echter geen gebruik van en wandelde tot de bocht bij de "Coldweaver" (toen bewoond door de fam. Ribbink, nu fam. Berenpas) en de "Geltinksplaats" (nog altijd door de fam. Knoef bewoond) waar de opening plaats vond. Hier werd door verschillende personen het woord gevoerd en een lint doorgeknipt. We hadden er een middagje voor vrij gekregen en waren dus met z'n allen aanwezig, enkele kinderen met vuile klompen, sommigen met witgeschuurde klompen en een heel enkel kind met schoenen aan. Ook kregen we een traktatie, ranja meen

De heer Kettelerij Sr. met z'n naoberhulp de heer Groot-Roessink

ik, maar dat weet ik niet zeker meer. De grote mensen zijn verder gegaan naar het café van "van Asselt", waar wel iets anders gedronken werd dan water of ranja. Dit blijkt wel uit het volgende verhaal: Een van de thuisgebleven boerinnen (de boeren waren uitgenodigd) maakte zich zorgen omdat het al zo laat was en van de boer nog geen spoor te bekennen viel. Ze stuurde daarom een van de grotere jongens naar "van Asselt" om te kijken waar vader bleef. Halverwege kwam de jongen zijn vader tegen en deze zei op zingende toon: "Ij komp as mosterd noa de moaltied mien kealtjen, 't is afgeloop'n". Het resterende deel van de weg, van de molen tot aan "'t Zelle" en de andere kant op tot bij Eykelkamp op 't Medler zijn meteen van een asfaltlaag voorzien. Verdere gegevens ontbreken mij hierover. Het verdere onderhoud bestond uit het teren van de weg. Dit gebeurde regelmatig om een gladder oppervlak te krijgen. Ook dit was een heel karwei. Grote teervaten (200 liter) werden er gebracht en grote briketten om de teerpot te stoken. Dit gebeurde op een grote fornuispot op wielen. Die grote vaten werden tegen een paar balken

opgerold om daarna in de pot leeg te laten lopen. Een stuk weg werd dan schoongeveegd, de kokende teer werd met een gieter zonder sproeier over het wegdek verdeeld en met een soort hark met de tanden naar boven gelijk gemaakt en daarover heen werd fijne grint gestrooid. De arbeiders droegen klompen en grote jute-zakken om de benen als bescherming. Op een dag waren ze net klaar toen architect Mellink kwam kijken en zei: "laten we nog gauw even een vat naar boven rollen dan is dat alvast klaar voor morgen". Hij hielp ook ijverig mee maar drukte de verkeerde kant uit zodat het hele teervat in de pot plonsde met het gevolg dat men behoorlijk onder de teer kwam te zitten. Als pleister op de wonde mocht men bij Albert Mellink (toen manufacturier) alle drie een nieuwe broek gaan halen. Of dat op kosten van architect Mellink ging of van de gemeente is niet bekend. Dit waren zo mijn herinneringen uit de dertiger en veertiger jaren.

H.C. Kettelarij.

Namen!

'n Zetjen eleen kree'k bezuuk van 'n onwies gelearden kearl uut Arem, zo'n angebreiden perfester, den toovallig 'n stuk van un olde Borkelose krante in de vingers ekregen had. Ik was um al un keer eerder tegen ekommen en too ha'w met mekare wat eproat oaver olde talen en zukke dinge, want doar was hee un liefhebber van. Umdat t'r onder onze lejen ok wel wat bunt die doar wat umme geeft, za'k ow vetell'n hoo 't mien met den kearl egaon is.

Den perfester ging bi'j 't vuur zitt'n, 'k gaf um un goeie segare onze Dieka zett'n koffie en too zei ik: "Noe vraogt moar". Zee zeg e, "i'j hebt hier in de krante - en metene trok e zo'n stuk papier uut de tesse - "i'j hebt hier in de krante stoomfietsen en auto's uutemaakt veur stoevedempe en noe wo'k 's vraogen wat i'j daar onder vestaot". "Bo", zei ik, "dat kan'k mien neet begriep'n da'j dat neet begriep't. At 't noe... Hee leet mien neet uutsprekken, maor zei "ik vroeg ow nao stoevedempe". "Jao noe dan, stoevedempe" zeg ik en ik stok 'n doem achter 't vesjen, "stoevedempe bunt eigenluk un soort peddestuule. At ze jonk bunt hebt ze völle van 'n hoonderei maor later liekt ze meer op un roesteruggen earpel. A'j zo'n ding op de kop tread stuf t'r un helen wolk broenen damp uut. I'j komp ze vake tegen in de weidens en meschien ok bi'j un enkelen boer den bi'jen hef, want vrogger gebrukten de luu ze umme bi'j te bedwelmen. Hier of daar he'j meugeluk nog un enkelen drogis den ze veköch, maor den neumt ze bovisten". "Dan zo'k toch nog liever praoten van stoevedempe want 't ding stuf en 't damp't". "Jao, zo he'j meer dinge die t'r drie of vier namen op nao hold en vake is 'n olderwetsen volksname 't moooste. Ik wil moar zeggen: Vennepluuze. In de buuke nuumt ze dat wollegras, maor da's mien niks weerd, want 't is gin wolle en 't is gin grös, maor 't bunt pluuze en zee wast in 't venne". Hee vroeg mien of ik t'r nog meer wisse. "Oh, jaowel, ken i'j slofhakke?". Hee zei dat e dach dat 't un soort pantoffels waarn. "Den domsten boer uut Gelster is wiezer as i'j", kon'k neet laoten te zeggen. "Slofhakke is un soort van grös dat tussen dé rogge wast. Now, die slofhakke heb t'r neet altied ewes. Olde luu könt ow nog vetell'n da'j 't hier nargens zoagen. Dat smerugge grei is eigenluk uut Pruusen hier nao too ekomm'n". "Dat zoll'n de Pruusen dan maor eholl'n hemm'n". Maor de Pruus had dizze keer gin schuld. 'n Zestug jaoe eleen had 'n kearl uut Hoksebargen stroo ekoch van 'n boer uut Pruusen, waar de slofhakke in ezett'n had (in 't stroo vanzelfs) en zodoende had den dat in de mes en too op 't land ekregen en noevedan kö'j 't op alle roggeland antreffen. Dat wis e neet. Wieters he'k um de namen eleard van knoppaat, wierwinde, reek, springop, rowbol, pleie, en zo nog un stuk of wat meer, allemoale roet wat Onzen Lieven Heer emaaft hef umme ewied te wodden en umdat de boern

in den slappen tied neet al te luu zoll'n wodd'n. Zo zie'j dat alles zien nut hef. Van 't een op 't ander. Hee vroeg mien of e nog wat pearn en appels kon kriegen. "D'r bunt t'r nogal wat bi'j ow", zeg e. Now jao, dat plezier wo'k um wel doen. "Wat veur soort wi'j hemmen, wi'j hebt esselmeujen, tuntelpötte, winterbloemige zuuten, sterappels, wienzoern, st-jaopikappels, pannekook-appels, padiezeke, rabauwen, enkele en dubbele köttelpearn, ganzebolten, schoemakers, ossepearn, en nog meer soorten". Too'k ze allemoale ope-numd hadde, wol e d'r toch maor van afzeen, hee wol gin katte in de zak koop'n, zei e.

Wi'j hadd'n de koffie op en den perfester stell'n veur da'w den hof's woll'n kiek'n. 't Duurn neet lange of daor kwam e an met 'n hand vol rooie bloemen. "Hoe nuum i'j deze?" "Dat bunt kristanjenapolen". "En dit?" "Da's roekeberend umdat 't zo rök". "I'j heb mangs zukke wondere namen, hoe kom i'j daor toch bi'j?" "Dat we'k neet, maor zo he'w d'r in Gelster meer: soppenderk, prekkebearnd, oozewolter, poeseberend, botterpeter, vrettewolter. "Bunt dat allemaole bloemen?". "Bu'j wiesder, 'n soppenderk is zovölle as 'n slaterbokse, 'n onzelig ding van 'n kearl, en 'n prekkebearnd is 'n drammeriggen präötjesmaker en poesebearnd was 'n kwakzalver. "En botterpeter was dat ok 'n kwakzalver?". "Nee, dat was 'n kromm'n haok, waor de luu de botterkorf anhingen at ze nao de mark gongen, moar da's gin gebruik meer. En vrettewolter was 'n domeneer die'w hier vrogger ahad heb. Hee heitten eigenluk anders maor de luu die um neet lien mochen nuumen um zo umdat e zeuven spekpannekooke en 'n emmer vol slaat op kon. Moar den man had de ettende tering - dat had e. Ik veur mien kop vonne dat eigenluk neet zo netjes dat z'um zo nuum'n, wi'k maor zeggen, want ik kon merakels bes met um opschieten en 'n domeneer is toch altied nog 'n domeneer.' Dat von den perfester ok. Wi'j kwamm'n nog wel geregeld bi'j 'n domeneer an huus en vake ging Dika ok met. Dika hef 'n onmunduggen teks met hoender en too de domeneersvrouw op un keer zei dat zee ok hoender an wol schaff'n he'j 't spöl goande. At Dika oaver hoender begint is ze nog in gin uur uuteproat. Dan geet 't oaver ieslanders, wyandotten, oelenveersken, bolstatten en norkaas. Op 't leste ging 't zo slim met de vrouwluu dat 'n domeneer zei: "Vrouwlui, schei uit, ik krijg er hoofdzeerte van."

"Heufzeerte, domeneer', zeg ik, "doar kan'k oe van metproaten, maor bate wet ik t'r ok veur. A'j heufdzeerte heb mo'j maor 's un goeie borrel drinken. Twee is better as ene en drie is better as twee. En dan met un kenneken an de veute nao bedde."

"Ik ben un vijand van de drank', zeg e.

"Ik ok, domeneer, ik hebbe d'r fenoalweg un hekkel an, maor ik gebruik 'm allene as millesienen 't helpt mien altied loederug bes. 's Margens op de nuchtere mage 'n mosterdleppel bloom van zwaovel en 's avonds veur a'j in 't vier-

kante wark kroept 'n klein brandwientjen en zolange a'j dat volhold, he'j ging las da'j dood goat.'

"Dat geloof ik graag, zeg e," maar ik drink het apart niet. Den dokter heeft het mij stippeluk verboden', zeg e.

"Doar mo'j neet te völle op doen, domeneer. Die kearls zekt ow ok alles lange neet en 'n boer kent mangs völle millesienen die 'n dokter geels neet wet. Of he'j wel 's eheurd dat ze ow nao Poesengeltjen stuur'n a'j un vlekke op de oegen heb? Nee wat, dan zekt ze: "I'j mot nao Deventer of Zutphen' en jaagt ow zo de centen uut de tesse. En he'j wel 's eheurd dat 'n dokter ow un fiet-pötjen gaf? En dat helpt toch maor't allerbeste. En hoo is 't met de vrouw van Klungelkamp egaon? Die had bloodvegiftiging en de hele hand was eur dikke opelopen. En 'n piene! Ongelukkig, den dokter wol voort snien. Maor Klungelkamp zeg: "Dat wi'w eers met koemes prebeern. Snien kan altied nog.' En 't mense löp t'r nog! En zo zo'k ow nog wel meer können vetell'n. Ik hadde zo lange eproat, da'k den helen perfester vegett'n waar." Kearl', zeg e, "ik luustere nargens liever nao as nao 'n boer, ik hebbe vandage weer onwies völle eleard, maor now mo'k nao huus'.

"Alla, at 't dan mot, dan mot 't moar, komp nog 's weer praot'n.' De beloaven e. Hee gaf onze Dika de hand en ik brach um oaver de deale nao de achterdeure en too joag e vot." Töt tooken jaor', zeg e.

(Verkorte en veranderde overname van "Namens" door G.J. v.d. Lugt gepubliceerd in "Archief" no. 9, oct. 1932).